

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Postboks 8004
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.: 2006/1293 - 4
MAB MARY 411.4

Saksbeh.: Malin Rygg

Dato: 15.08.2006

■ Høring - Havressursloven - Salgslagenes ansvar for ressurskontroll

Konkurransetilsynet viser til Fornyings- og administrasjonsdepartementets brev av 13. juli 2006 og Fiskeri- og kystdepartementets høringsbrev av 7. juli 2006 om ovennevnte.

Høringen omhandler forslag om å gi ny hjemmel i råfiskloven¹ om inndraging mot fiskemottak og landanlegg, samt et forslag om å styrke og presisere salgslagenes kontrollhemler i havressursloven og råfiskloven.

1 Hjemmel for inndraging

Inndraging mot fartøy og reder gjøres med hjemmel i saltvannfiskeloven² § 54 og soneloven³ § 9. Dette er en mer vidtgående hjemmel for inndraging enn straffeloven⁴ sine alminnelige bestemmelser i §§ 34 og 35 som hittil har vært eneste hjemmel for inndraging på land.

Troms og Finnmark statsadvokatembeter har tidligere lagt til grunn at det ved unnlatt eller mangelfull føring av landet fangst på landingsseddel, kunne finne sted inndraging mot fiskemottak/landanlegg etter samme prinsipp som for fiskefartøy. I motsetning til lovhjemlene i saltvannfiskeloven og soneloven krever imidlertid hjemmelen i straffeloven årsakssammenheng mellom den straffbare handling og den vinning som er oppnådd. Høyesterett har lagt til grunn at en ikke uten videre kan foreta en utvidet tolkning av straffeloven §§ 34 og 35⁵ slik at inndraging mot anlegg på land kan finne sted etter samme prinsipp som for fiskefartøy. Departementet har på denne bakgrunn foreslått at det blir gitt en tilsvarende hjemmel i råfiskloven for inndraging på land som i dag finnes i saltvannfiskeloven § 54 og soneloven § 9.

Konkurransetilsynet har ingen merknader til forslaget om ny hjemmel for inndraging i råfiskloven.

¹ Lov av 14. desember 1951 nr 3 om omsetning av råfisk

² Lov av 3. juni 1983 nr 40 om saltvannsfiske m.v.

³ Lov av 17. desember 1976 nr 91 om Norges økonomiske sone

⁴ Lov av 22. mai 1902 nr 10 Almindelig borgerlig Straffelov

⁵ Rt.2004.1500

2 Salgslagenes ansvar for ressurskontroll

Med hjemmel i råfiskloven § 7 og saltvannfiskeloven § 45 er salgslagene tillagt ansvaret for å utføre kvotekontroll og kontroll med fangstuttak og omsetning frem til og med førstehåndsomsetning.

Slik gjeldende lovverk er utformet er salgslagene tillagt å drive ressurskontroll. Det fremkommer imidlertid av høringsnotatet at salgslagene mangler de nødvendige lovhemler til å effektivt gjennomføre denne kontrollen. Regelverket konkretiserer blant annet ikke hvilke plikter de kontrollerte har til å gi opplysninger til salgslagene ved kontroll.

I lovforslaget fra Havressursutvalget ble det foreslått en videreføring av dagens ordning uten at utvalget drøftet nærmere om salgslagene har tilstrekkelige lovhemler til å kunne utføre sitt lovpålagt kontrollansvar.

Etter en gjennomgang av problemstillingen foreslår Fiskeri- og kystdepartementet at salgslagenes ansvar for både omsetnings-, kvote- og ressurskontroll blir videreført slik det er i dag. Dette innebærer at salgslagenes ansvar for ressurskontroll som tidligere skal være avgrenset til de opplysningene som naturlig følger av salgslagene sin virksomhet etter råfiskloven.

Departementet foreslår videre å utvide salgslagenes kompetanse til å kunne kreve tilgang til fartøy, merder og kjøpers lager og regnskapsmateriale. Det blir foreslått å etablere en plikt for de som blir kontrollerte til å utlevere slike opplysninger til salgslagene. Dette er ment å gjøre salgslagene i stand til å utføre de oppgaver de allerede har og er i praksis ment å gi salgslagenes kontrollansvar et mer reelt innhold enn tilfellet er i dag.

Salgslagene er private organisasjoner – eid av fiskerne, som gjennom lovverket er tillagt offentlige ressurskontrolloppgaver. Flere av salgslagene eier gjennom egne datterselskap hele eller deler av virksomhet knyttet til omsetning og produksjon. Konkurransetilsynet ser at salgslagene har behov for å få en utvidet og mer presis hjemmel for å utøve de kontrollfunksjoner som salgslagene er tillagt, og ser det som viktig at salgslagene får tilgang til å hente inn den informasjon som er nødvendig for at den kontrollen salgslagene skal utføre blir effektiv. Konkurransetilsynet er således positiv til å gi salgslagene en tilgang på regnskapsmateriale og en mulighet til inspeksjon av fartøy og anlegg idet slike tiltak i vesentlig grad vil styrke en effektiv tilsyns kontroll.

Konkurransetilsynet vil imidlertid peke på at det kontrollansvar salgslagene er tillagt kan komme i konflikt med interesser som springer ut av salgslagenes eierskap i virksomhet som ikke er direkte knyttet til førstehåndsomsetning. Dette er et spørsmål som er reist tidligere men som får fornyet aktualitet ved en vurdering av å gi salgslagene utvidede fullmakter til å kreve opplysninger utlevert.

Etter råfiskloven skal salgslagene skille mellom lovfestede primæroppgaver og forretningsdrift ved å skille ut all virksomhet som ikke er direkte organisering av førstehåndsomsetningen, i datterselskap. Dette skal bidra til å skape avstand mellom salgslagenes organisering av førstehåndsomsetningen og annen forretningsdrift. Tilsynet vil likevel peke på at tiltroen til salgslaget som en objektiv og uholdt kontrollinstans kan bli svekket gjennom slikt eierskap. Det er videre en fare for at det kan oppstå situasjoner der salgslaget har økonomisk insentiv til å utføre kontrolloppgavene på en måte som setter selskaper der de selv har eierandeler i en bedre stilling enn andre aktører.

Departementet fremhever i høringsnotatet at det er mange hensyn som taler for at salgslagene skal kunne delta i næringsvirksomhet og departementet har tiltro til at de ivaretar sine kontrolloppgaver på en god måte. Departementet peker på at salgslagene er blitt profesjonelle utøvere av forvaltningsmyndighet og at de to største salgslagene har etablert egne kontrollavdelinger som skal være uavhengig av resten av organisasjonen nettopp for å møte denne type bekymring.

Hensyn som er fremholdt av *Fiskesalgslagenes samarbeidsråd* som viktige i denne sammenheng er for det første at salgslagene gjennom deltagelse i næringsvirksomhet får bedre kunnskap om tilgrensende virksomhet og de andre ledd i verdikjeden. For det andre vil salgslagene i visse regioner være viktige potensielle finansaktører i fiskerinæringen og det vil være negativt å hindre salgslagene fra å delta med investeringer i regioner eller i perioder der det er svak kapitaltilgang.

Konkurransetilsynet mener de hensyn som taler for salgslagenes direkte deltagelse i tilgrensende næringsvirksomhet må avveis mot de hensyn salgslagene skal ivareta som utøver av et offentlig kontrollansvar. Dette gjelder særlig når det nå vurderes å gi salgslagene utvidede kontrollfullmakter som vil gi salgslagene tilgang på mer detaljert og sensitiv informasjon enn salgslagene kan innhente per i dag. Faren er at tilgangen på slik informasjon om konkurrentene kan påvirke hvordan selskapene som salgslagene har eierandeler i opptrer i markedene, og dermed påvirke konkurransen negativt. Dette gjelder selv om den forretningsmessige del av salgslagenes aktivitet skiller ut i egne datterselskaper. For mange salgslags tilfelle gjelder at datterselskapene er heleid eller deleid med store eierandeler lagt i salgslagene. Salgslagene kan dermed utøve avgjørende innflytelse på de disposisjoner datterselskapene gjør.

Salgslagene er avhengig av tillit blant aktørene i markedet for å kunne ivareta kontrollansvaret på en god måte. Den sammenblanding av roller som oppstår i de tilfeller der salgslagene sitter med eierskap i selskaper som de selv skal kontrollere er så uheldig at hensynet til kunnskap om virksomhet tilgrensende til førstehåndsomsetningsmarkedet ikke kan oppveie dette. Slik kunnskap kan salgslagene tilegne seg på mange måter og gjennom mange kanaler uten å aktivt gå inn på eiersiden i disse selskapene. Hensynet til kapitaltilgang kan også ivaretas på andre måter. Slik markedet fungerer per i dag vil markedet selv – så langt Konkurransetilsynet kan se – ivareta dette behovet, og det bør heller vurderes andre tiltak for å eventuelt sikre tilstrekkelig kapitaltilgang i særlige områder eller perioder.

Konkurransetilsynet har ellers ingen merknader til høringen.

Med hilsen

Jostein Skaar
avdelingsdirektør

Magnus Gabrielsen (e.f.)
seksjonssjef

Mottakere:

Fornyings- og administrasjonsdepartementet Postboks 8004 0030 Oslo